

Kritik mot att sjukhus ger antibiotika för länge

Svenska sjukhus har inte tagit till sig rekommendationerna om antibiotikaanvändning. Hälften av dem som opereras får för lång antibiotikaprofylax, visar en ny stor svensk studie.

För första gången har en svensk studie kartlagt hur antibiotikaanvändningen verkligen ser ut på svenska sjukhus. Projektet, som har initierats av Strama, omfattar 13536 inläggande patienter vid 54 sjukhus i landet och gjordes i november i fjol. Strama står för Strategigruppen för rationell antibiotikaanvändning och minskad antibiotikaresistens.

Behandlingarna registrerades i relation till diagnos och teraporsak, som profylax (förebyggande behandling), samhällsförvärd infektion och sjukhusförvärd infektion. Totalt användes 19 definierade diagnosgrupper. Av samtliga patienter behandlades 4178, motsvarande 31 procent, med antibiotika. Omräknat i standardiserade dygnsdoser innebär det att det varje dag ges nästan en halv dygnsdos antibiotika till varje inläggande patient inom slutenvården.

Särskilt långa antibiotikabehandlingar ges, enligt studien, i samband med operationer.

- Det mest oväntade resultatet är att den profylax som ges vid vissa operationer ofta är för lång. Vi såg att nästan hälften av profylaxen gavs i mer än en dag trots att rekommendationen säger att en stor del av profylaxen bara ska ges i en dos, berättar Mats Erntell, överläkare vid infektionskliniken på Länssjukhuset i Halmstad, som ansvarat för projektet.

Vill se en mer riktad terapi

Läkemedelsverket gick 1999 ut med rekommendationer för profylaktisk antibiotikaanvändning vid operation men dessa tycks alltså inte ha slagit igenom på sjukhusen.

I studien noteras även att sjukhusen i allt för hög grad slentrianmässigt använder sig av antibiotika med brett spektrum i stället för att välja smalare och mer riktade preparat.

- Sjukvården är fantasilös i användningen av antibiotika. Vid en fjärdedel av alla behandlingar används bredspektrumpreparat, som cefalosporiner. Bland vuxna får 22 procent dessa preparat, bland barn är siffran 42 procent av alla behandlingar. Man önskar att vården hade en mer riktad terapi. Vid lunginflammation ska man till exempel oftare använda penicillin, säger Mats Erntell.

Ett annat brett verkande antibiotikapreparat som används för ofta är fluorokinoloner, som ges vid behandling av urinvägsinfektion.

Att sjukhusen väljer bredspektrumpreparat och ger längre behandlingar än vad som rekommenderas kan bero på korta vårdtider.

- Tempot i vården är så högt. Då tar man det säkra före det osäkra och väljer ett brett verkande medel. Men jag tycker att man ska vara noggrannare med diagnostiken, säger Mats Erntell.

Inom sjukvården finns en uppfattning att det inte finns några risker med den antibiotikabehandling som ges och att denna inte ger upphov till någon resistensutveckling.

Ny studie startas inom kort

- Visst är det svårt att bevisa att det finns en fara i den här ensidiga behandlingen, men vi har indikationer på att det hela tiden kommer nya resistent bakterier som ökar så sakteliga. Den historiska kunskapen är ju att om man använder samma preparat för mycket, så får man problem förr eller senare, säger Mats Erntell.

Strama-studien är ett led i att introducera ett nationellt system för återkommande beskrivning av antibiotikaanvändningen i slutet sjukhusvård, relaterad till diagnos. En ny liknande studie kommer att genomföras om några veckor.

Mia Wärngård